

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod. maks. kods: LV40008020804
Nor. konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

30.04.2013. Nr. 0420131068/A687

Uz TAP VSS-404

Vides aizsardzības un reģionālās
attīstības ministrijai

*Par likumprojektu „Administratīvo
teritoriju un apdzīvoto vietu
likums”*

Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) ir izvērtējusi un **nesaskaņo** Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) izstrādāto likumprojektu „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums”, kurš tika izsludināts 2013. gada 25. aprīļa valsts sekretāru sanāksmē (VSS-404, turpmāk – likumprojekts), jo ir šādi iebildumi.

Nav pamatojuma spēkā esošā likuma „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” (turpmāk – spēkā esošs likums) aizstāšanai ar jaunu „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu” vairāku iemeslu dēļ:

- 1) Par pamatojumu nevar uzskatīt Ministru kabinetā zināšanai pieņemto VARAM steidzīgi izstrādāto metodoloģiski nepamatoto informatīvo ziņojumu „Administratīvi teritoriālās **reformas** izvērtējums” (detalizēts pamatojums tādām vērtējumam dots LPS atsauksmē par „izvērtējumu”), jo tas vērtē cita likuma realizāciju.
- 2) Par jauna likuma izstrādāšanas pamatojumu nevar uzskatīt Ministru kabineta 2013. gada 26. marta sēdes protokolu Nr. 16 #25, kurš uzdod VARAM izstrādāt spēkā esošā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma grozījumus, lai noteiktu kārtību, kā pašvaldības (ne Ministru kabinets!) veic brīvprātīgu apvienošanas.
- 3) Jauna likuma izstrādāšana neizriet no Ministru kabineta 2009. gada 3. februāra noteikumu Nr. 108 „Normatīvo aktu projektu sagatavošanas noteikumi” (turpmāk MKN108) 66. punkta, jo, pretēji likumprojekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācijas) 2. punktā teiktajam („plānotie grozījumi spēkā esošajā ... likumā ir vairāk nekā 60% likuma pantu”), no 18 spēkā esošā likuma pantiem grozījumi paredzēti tikai 5 pantos un svītrots 1 pants, kas ir apmēram 1/3 daļa. Turklāt vairāki paredzētie grozījumi ir redakcionāli, nemainot

normatīvo kārtību, atbildību, secību, termiņus vai citu normatīvu aspektu.

Tā kā VARAM, neievērojot augstāk minētos argumentus, izstrādājusi un pat pārstrādājusi īpašu jaunu likumprojektu, LPS izsaka savu viedokli par iesniegto variantu.

- Likumprojekta nosaukums neatbilst MKN 108 6. punktam, jo neatklāj likumprojekta saturu, tādēļ tas papildināms ar vārdiem „adresācijas sistēmas un administratīvi teritoriālās reformas otra posma”.
- Likumprojekta 1. pants izsakāms šādā redakcijā: „Latvijas valsts teritoriju pārvaldības kompetenču robežu noteikšanai sastāda administratīvas un teritoriālas vienības”. Šāda redakcija, pirmkārt, atbilst Latvijas Republikas Satversmes 3. pantam kā pēc „burta”, tā arī pēc „gara”, jo vērsta uz vienotu Latviju, nevis to daļa, un, otrkārt, norāda arī uz valsts pārvaldes iestāžu teritoriālās kompetences robežām.
- Likumprojekta 2. pants ir pretrunā ar 20. panta otro daļu (kura pieļauj ciema statusu piešķirt „plānotai apbūvei”), tādēļ pantā svītrojami vārdi „kurā dzīvo cilvēki”.
- Likumprojekta 3. pants izsakāms šādā redakcijā:
„3. Likuma darbības jomas.”

Likums nosaka administratīvās teritorijas, to apvienošanas un sadalīšanas, uzskaites, robežu grozīšanas, administratīvā centra noteikšanas kārtību, apdzīvoto vietu statusa noteikšanas un grozīšanas kārtību, to uzskaites kārtību, adresācijas sistēmas pamatprincipus, administratīvi teritoriālās reformas posmus.”

- Likumprojekta 4. pants izsakāms šādā redakcijā:
„4. Administratīvās teritorijas.

(1) Latvijā ir šādas administratīvas teritorijas:

- 1) galvaspilsēta;
- 2) apriņķi;
- 3) lielpilsētas;
- 4) novadi.”

(2) Administratīvo teritoriju pārvaldību nosaka atsevišķi likumi.”

Likuma papildinājums ar galvaspilsētu atspoguļo realitāti un pamato Rīgas atšķirības pārējo administratīvo teritoriju vidū, piemēram, īpašu domes deputātu skaitu, īpašu iedalījumu teritoriālās vienībās, citas unikalitātes.

Likumprojektā minami apriņķi, jo tuvojas termiņš, kad Ministru kabinetam jāiesniedz Saeimā likumprojekts par apriņķu izveidošanu. Kad VARAM iesniegs likumprojektu par apriņķu izveidošanu, varēs sākt debates par to funkcijām, skaitu un citām detaļām. Tas atbilstu arī Valsts prezidenta Andra Bērziņa 2012. gada 6. jūnijā izveidotās ekspertu grupas pārvaldības pilnveidei ieteikumiem.

- Saskaņā ar Valsts prezidenta izveidotās ekspertu grupas pārvaldības pilnveidošanai priekšlikumu no likumprojekta 4. panta svītrojami neeksistējoši veidojumi – „republikas pilsētas ar novadu”, jo

nepamatotas normas ieviešana MKN 108 izpratnē „pastiprinātu tiesisko nihilismu, mazinātu tiesību efektivitāti un vājinātu tiesiskumu”.

- Visā likumprojektā pārprotamais termins „republikas pilsēta” aizstājams ar jēgpilnu terminu. Termins „republikas pilsēta” praksē netiek lietots, piemēram, oficiālajā „Saeimas un valdības telefonu grāmatā 2013” 245. lappusē tiek lietots termins „Valsts pilsētas”, visas oficiālajam terminam atbilstošās pilsētas to nelieto (nesaka, piemēram, Jūrmalas republikas pilsēta vai Rīgas republikas pilsēta), šo pilsētu apvienība lieto aprakstu „Lielo pilsētu apvienība”. Iesakām kļūmīgo, no padomju sistēmas nekritiski pārņemto „republikas pilsētas” aizstāt ar terminu „lielpilsētas”. Šādu terminu iespējams arī adekvāti tulkot citās valodās, tai skaitā Eiropas Savienības oficiālajās valodās.
- Ieteiktā panta otrā daļa atļauj atsauces uz likumiem par pašvaldībām un valsts pārvaldi.
- Tā kā saskaņā ar MKN 108 76. un 77. punktu nav pieļaujams jaunas vienības rakstīt izslēgtu vienību vietā, kā to piedāvā likumprojekts, piedāvājam veidot jaunu 4. prim vienību.
- Valsts prezidenta izveidotā ekspertu grupa pārvaldības pilnveidei iesaka atbilstoši Eiropas Padomes rekomendācijai piešķirt Rīgai kā galvaspilsētai un kā metropolei īpašu statusu. Iesakām likumprojektu papildināt ar jaunu 4. prim pantu, kurš reglamentētu valsts galvaspilsētas īpašās normas. Piemēram, tas izskaidrotu Satversmes 15. panta īpašo normu, atšķirības Rīgas pilsētas pašvaldības domes skaitliskajā sastāvā, īpašu teritoriālo dalījumu utt. Ierosmei un tālākām debatēm piedāvājam šādu šī panta redakciju:

„4.1. **Galvaspilsēta.**

Galvaspilsēta Rīga neietilpst apriņķī un pilda kā vietējās pašvaldības, tā reģionālās pašvaldības funkcijas. Rīgas dome kā Rīgas aglomerācijas centrs sadarbojas ar aglomerācijā ietilpstošajām lielpilsētām un novadiem. Rīgas dome ar saistošiem noteikumiem nosaka domē ievēlamo deputātu skaitu, bet ne vairāk kā 60 deputātu. Rīgas dome nosaka pilsētas teritoriālās sastāvdaļas.”

- Likumprojektā saglabājams spēkā esošā likuma 5. pants šādā redakcijā:

„5. pants. **Apriņķis.**

- (1) Apriņķī iekļauta lielpilsēta un novadi.
- (2) Apriņķi un tajos iekļautās lielpilsētas un novadi noteiktas šī likuma 1. pielikumā.
- (3) Lielpilsētas noteiktas šī likuma 2. pielikumā.
- (4) Novadi noteikti šī likuma 3. pielikumā.
- (5) Grozot šī likuma 1. pielikumu, 2. pielikumu vai 3. pielikumu, ņem vērā reģionālo un vietējo pašvaldību viedokļus un izvērtē Ministru kabineta atzinumu”.

Likumprojekta 6. pants izsakāms šādi:

„6. pants. **Lielpilsēta.**

Lielpilsētas statusu nosaka vai atsauc ar likumu, ievērojot valsts, pašvaldību un iedzīvotāju intereses un izvērtējot Ministru kabineta atzinumu.”

- Kā liecina prakse, nav pamatojuma saistīt administratīvas vienības, teritoriālās vienības vai apdzīvotas vietas statusu ar iedzīvotāju skaitu, komercdarbības esamību, transportu, ūdensvadu un kanalizāciju, elektroapgādi, gāzes apgādi, atkritumu saimniecību un citu komunālo saimniecību, sociālajiem dienestiem, pansionātiem vai citu sociālo infrastruktūru, kultūras namu, brīvdabas estrādi, pirmsskolas, pamatskolas, vidusskolas, augstskolas vai citas izglītības iestādēm.

Nav pieņemams ieteikums Saeimai nevis pieņemt likumu, bet pašai „noteikt pilsētu”, „apvienot ar novadu”, „izveidot teritoriju”.

Visu administratīvo teritoriju robežu aprakstu noteikšanas kārtību vēlams noteikt vienoti.

- Likumprojekta 404 7. pants izsakāms šādi:

„7. pants. Novads.

- (1) Novada dome var novadu iedalīt teritoriālās vienībās, pēc iespējas respektējot esošo dalījumu.
- (2) Novada dome var novada robežās grozīt teritoriālo vienību robežas.
- (3) Novada teritoriālo iedalījumu un teritoriālo vienību robežu grozīšanu veic, ievērojot novada iedzīvotāju intereses.
- (4) Novadu un to teritoriālo vienību sarakstu pēc stāvokļa uz katra gada 1. janvāri Ministru kabinets publicē kā informatīvu dokumentu.”

- Likumprojekta II nodaļas sastāvā izveidojams jauns pants šādā redakcijā:

„Galvaspilsētas Rīgas, apriņķu, lielpilsētu, novadu un novadu teritoriālo vienību robežas.

- (1) Galvaspilsētas Rīgas, lielpilsētu un novadu robežu aprakstus sastāda Valsts zemes dienests un apstiprina Ministru kabinets.
- (2) Galvaspilsētas Rīgas teritoriālās vienības apstiprina Rīgas dome ar saistošiem noteikumiem.
- (3) Apriņķu robežas veido tajos ietilpstošo lielpilsētu un novadu attiecīgo robežu posmi.
- (4) Novada dome ar saistošajiem noteikumiem nosaka novada teritoriālās vienības – pilsētas un pagastus – un apstiprina to robežas.
- (5) Grozot šī likuma 1. pielikumu, 2. pielikumu vai 3. pielikumu, ņem vērā reģionālo un vietējo pašvaldību viedokļus un izvērtē Ministru kabineta atzinumu.
- (6) Galvaspilsētas Rīgas domes saistošos noteikumus par pilsētas teritoriālajām vienībām un to robežām un novadu domju lēmumus par teritoriālajām vienībām un to robežām piecu darbdienu laikā pēc parakstīšanas nosūta Valsts zemes dienestam un Centrālajai statistikas pārvaldei.

- Svītrojams likumprojekta 8., 9. un 10. pants.

- Likumprojekta III nodaļa veidojama kā jauna VI nodaļa. Tās virsraksts izsakāms šādi: „**Administratīvo teritoriju grozīšanas kārtība**”.
- Likumprojekta 11. pants un 12. pants svītrojami kā nevajadzīgs administratīvs slogs.
- Likumprojekta 13. pants (pagaidu numurs) izsakāms šādi:

„Lēmuma par administratīvu teritoriju grozīšanu sagatavošanas kārtība.

Likumprojektu par administratīvo teritoriju apvienošanu vai sadalīšanu sagatavo ieinteresētās pašvaldības, pamatojoties uz vispusīgu situācijas izpēti un vidēja termiņa attīstības prognozēm. Likumprojektu sabiedriski apspriež, saņem Pārresoru koordinācijas centra un ieinteresēto ministriju atzinumus un nosūta Ministru kabinetam iesniegšanai Saeimā.”

- Likumprojekta 14. panta (pagaidu numurs) virsrakstā vārds „Apvienoto” jānomaina ar vārdu „Jaunizveidoto”.
- Likumprojekta 14. panta otrajā daļā saskaņā ar Ministru kabineta iekārtas likuma 11. pantu vārdi „vai viņa pilnvarota amatpersona” aizstājami ar vārdiem „vai ministrs, kurš pilnvarots izpildīt viņa pienākumus”. Panta trešajā daļā vārds “esošajiem” aizstājams ar vārdu „ievēlētiem”.
- Likumprojekta 15. pants (pagaidu numurs) izsakāms šādi: „Jaunizveidotās administratīvās teritorijas pašvaldības domes sastāvs.
(1) Jaunu administratīvo teritoriju pašvaldības uzsāk darbu pēc kārtējām pašvaldību vēlēšanām.
(2) Ja jaunu administratīvo teritoriju izveido pašvaldību vēlēšanu starplaikā, tad līdz kārtējām pašvaldību vēlēšanām jaunizveidotās administratīvās teritorijas pašvaldības domes sastāvā ietilpst visi deputāti, kuri ievēlēti attiecīgajā administratīvajā teritorijā.”
- Likumprojekta 17. pants (pagaidu numurs) izsakāms šādi: „**Jaunizveidoto administratīvo teritoriju pašvaldību finansēšana.**
(1) Jaunizveidoto administratīvo teritoriju pašvaldību finansēšanu nosaka likums par jaunās administratīvās teritorijas izveidošanu.
(2) Ministrijas var no sava budžeta piešķirt pašvaldībām vienreizējas vai tematiskas mērķdotācijas.”
Tā kā likumprojektam nav pievienots Finanšu ministrijas un Pārresoru koordinācijas centra atzinums par finansiālu atbalstu, likumprojektā nosakāms veids, kā ieinteresēta ministrija var finansēt sev vēlamu darbību.
- Likumprojekta 18. pants (pagaidu numurs) izsakāms šādi: „9. pants.
Apdzīvotas vietas statuss.
(1) Katrai apdzīvotajai vietai ir viens no šādiem statusiem:
1) pilsēta,
2) ciems vai
3) viensēta.
(2) Attīstības plānošanai Centrālā statistikas pārvalde katram kārtējo pašvaldību vēlēšanu gadam nosaka Rīgas aglomerācijas robežas.

- (3) Pilsētas statusu piešķir un atceļ ar likumu.
- (4) Ciema statusu piešķir un atceļ novada dome ar saistošiem noteikumiem, pamatojoties uz novada attīstības stratēģiju, kurā pamatota ciema izveides nepieciešamība un noteikta tā perspektīvā ietilpība.
- (5) Viensētas statusu piešķir un atceļ novada dome ar lēmumu, vienlaicīgi nosakot tās adresi.
- (6) Ministru kabinets publicē informatīvu pilsētu sarakstu, norādot pilsētas statusa piešķiršanas gadu.”
- Likumprojekta 19., 20. un 21. pants atceļams.
 - Likumprojekta 22. pantā vārdi „izvērtējot Ministru kabineta atzinumu un ieinteresēto pašvaldību lēmumus” jāaizstāj ar vārdiem „ievērojot ieinteresēto pašvaldību lēmumus un izvērtējot Ministru kabineta atzinumu”.
 - Likumprojekta 23. panta otrajā daļā svītrojami vārdi „un telpu grupām” (divreiz!)
 - Likumprojekta 24. panta otrajā daļā vārdi „ministrijas, kuru pārziņā ir attiecīgās nozares” jāaizstāj ar vārdiem „Satiksmes ministriju”.
 - Likumprojekta 26. panta otrajā daļā svītrojami vārdi „un telpu grupas”. Panta ceturtajā daļā svītrojami vārdi “adresācijas sistēmas pamatprincipus”, jo pamatprincips noteikts likumprojekta 25. pantā. Ja ir vēl kāds pamatprincips, tas jānorāda 25. pantā. 26. panta trešajā daļā svītrojami vārdi „robežu noteikšanas, kā arī”.
 - Likumprojekta 27. pants svītrojams.
 - Likumprojekts papildināms ar jaunu nodaļu par administratīvi teritoriālās reformas nākamo posmu, vienlaicīgi svītrojot Pārejas noteikumu attiecīgos punktus.
 - Likumprojekta Pārejas noteikumos svītrojams 1., 2., 3. un 4. punkts.
 - Saglabājams spēkā esošā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 24. pārejas noteikuma pirmais punkts.
 - Pārejas noteikumos jānosaka likumprojekta spēkā stāšanās ne agrāk par kārtējam pašvaldību vēlēšanām 2017. gadā.
 - Likumprojektam pievienojams jauns 1. pielikums, kurā noteikti apriņķi un tajos ietilpstošās lielpilsētas un novadi.
 - Likumprojekta pielikumos dotajos sarakstos, kārtojot pēc alfabēta, jāievēro, ka latviešu valodas alfabētā garais patskanis ir atsevišķs burts, kurš seko īsajam patskanim.
 - Likumprojekta 1. pielikums pārnumurējams par 2. pielikumu un tā virsrakstā vārdi „Republikas pilsētas” jānomaina ar vārdu „Lielpilsētas”.
 - Likumprojekta 2. pielikums pārnumurējams par 3. pielikumu un tajā uzskaitāmi tikai ar likumu noteiktie novadi.
 - Likumprojekta anotācijā nepamatoti uzsvērts, ka Saeima, pieņemot Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu, pārkāpusi tā paša

likuma normas. Tas neatbilst patiesībai, jo ignorēta spēkā esošā likuma 6. panta trešā daļa, 7. panta trešā daļa, 10. panta trešā daļa.

- Likumprojekta anotācijā paskaidrots, ka novadu veidošanā piemērotais kritērijs – maksimālais attālums līdz novada centram – atceļams, jo tas „nevajadzīgi sarežģī lielu novadu veidošanu”. Šeit parādās jaunā likumprojekta pamatideja – lielu novadu veidošana par katru cenu, ignorējot visus reālos apstākļus, ja tie traucē sasniegt nepamatoti iecerēto mērķi. Protams, svarīgi izvērtēt gan attālumu līdz administratīvas vienības centram, gan attālumu līdz atbilstošam subsidētam attīstības centram, gan attālumu līdz galvaspilsētai.
- Likumprojekts saskaņā ar Valsts prezidenta izveidotās ekspertu grupas pārvaldības pilnveides priekšlikumiem pārstrādājams, ievērojot, ka Latvijas Republika ir neatkarīga demokrātiska valsts, kas balstās uz demokrātiskas, tiesiskas, sociāli atbildīgas un nacionālas valsts principiem. No tā izriet, ka „pašvaldības uzskatāmas par katras demokrātiskas tiesiskas valsts pamatu. Atbilstoši Satversmes tiesas praksei Satversmes 1. pants interpretējams kopsakarā ar Eiropas Vietējo pašvaldību hartu.” No tā savukārt izriet, ka turpmāk „vietējo pašvaldību darbības tiesisko regulējumu būtu ieteicams veidot, pieļaujot pēc iespējas lielāku vietējās pašvaldības pašiniciatīvu vietējās kopienas interešu kārtošanā, kā arī paredzot normatīvajos aktos atšķirīgu pieeju dažādām pašvaldībām”. Likumprojektā nav normu, kas „harmonizētu valsts varas un pārvaldes teritoriālo dalījumu”.
- Likumprojekta anotācijā nav minēts spēkā esošā likuma noteiktais uzdevums Ministru kabinetam līdz 2013. gada 31. decembrim iesniegt Saeimā likumprojektu par apriņķu izveidošanu. To aizvieto ar naivu konstatāciju, ka apriņķi nav izveidojušies.
- Likumprojekta anotācijā nav minēti likumi, kuri jāgroza, ja šādu likumprojektu pieņemtu.
- Likumprojekta anotācijā norādīts, ka sabiedrības informēšana „netika identificēta”, kas pierāda likumprojekta nepiedodami zemo kvalitāti.
- Neraugoties uz likumprojektā iestrādāto normu par 100 000 latu lielas vienreizējas dotācijas piešķiršanu katrai no 119 pašvaldībām to apvienošanās gadījumā, šie izdevumi nav atspoguļoti attiecīgā likumprojekta anotācijas sadaļā. Toties skaidri zināms, ka no piedāvātās rīcības nebūs nekādu ienākumu.
- Lai gan kā institūcija, kura izpilda šo likumu, minēts Valsts zemes dienests, likumprojekts neparedz paplašināt tā pilnvaras, deleģēt kādu jaunu funkciju vai uzdevumu, dibināt jaunu institūciju vai reorganizēt to. Ja likumprojekts paredz nosaukt visas institūcijas, kuras savā darbā saskaras ar pašvaldībām, to saraksts papildināms.
- Dīvainā kārtā pēc paredzētās pašvaldību masveida apvienošanas nav paredzēts likvidēt nevienu esošu pārvaldes institūciju, izveidot jaunu pārvaldes institūciju, reorganizēt kādu institūciju.

Lai iekustinātu iecerēto, bet līdz šim ministriju pretestības dēļ atlikto valsts pārvaldes decentralizāciju, iesakām šo procesu sākt ar to ministriju, kurai tas visvieglāk izdarāms, – reģionālās attīstības labad sākt decentralizēt vides aizsardzību.

Priekšsēdis

Andris Jaunsleinis

07.05.2013. 16:34

2133

Jānis Piešņš 67508538, 29285721

janis@lps.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.